

СИСТЕМА РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В БАНКАХ

RISK-MANAGEMENT SYSTEM OF CREDIT-INVESTMENT ACTIVITIES IN BANKS

У статті розглянуто сучасний стан та розвиток кредитно-інвестиційної діяльності банківського сектору економіки. Кредитно-інвестиційна діяльність банків неминуче пов'язана з певним ризиком, який може призвести до збитків. Тому постає питання побудови ефективної системи ризик-менеджменту для уникнення та мінімізації можливих ризиків. Проаналізовано кредитно-інвестиційний портфель банків України, визначено його структуру та динаміку. Основною складовою кредитно-інвестиційного портфеля банків України виступають саме кредити, надані фізичним та юридичним особам. Натомість, питома вага інвестицій у цінні папери характеризувалась поступовим зростанням протягом аналізованого періоду. Кредитна та інвестиційна діяльність фактично поєднуються в єдиному кредитно-інвестиційному портфелі банку, тому неможливо надати перевагу кредитуванню чи інвестуванню в системі активних операцій банку. Для визначення загального ризику кредитно-інвестиційної діяльності банків України та їх групування було проведено кластерний аналіз на основі розрахунку основних показників ділової активності банків.

Ключові слова: ризик-менеджмент, кредитний ризик, інвестиційний ризик, банківські активи, кредитно-інвестиційний портфель, кластерний аналіз.

В статті розглянуто сучасний стан та розвиток кредитно-інвестиційної діяльності банківського сектору економіки. Кредитно-інвестиційна діяльність банків неминуче пов'язана з певним ризиком, який може призвести до збитків. Тому постає питання побудови ефективної системи ризик-менеджменту для уникнення та мінімізації можливих ризиків. Проаналізовано кредитно-інвестиційний портфель банків України, визначено його структуру та динаміку. Основною складовою кредитно-інвестиційного портфеля банків України виступають саме кредити, надані фізичним та юридичним особам. Натомість, питома вага інвестицій у цінні папери характеризувалась поступовим зростанням протягом аналізованого періоду. Кредитна та інвестиційна діяльність фактично поєднуються в єдиному кредитно-інвестиційному портфелі банку, тому неможливо надати перевагу кредитуванню чи інвестуванню в системі активних операцій банку. Для визначення загального ризику кредитно-інвестиційної діяльності банків України та їх групування було проведено кластерний аналіз на основі розрахунку основних показників ділової активності банків.

стиційної діяльності банківського сектору економіки. Кредитно-інвестиційна діяльність банків неминуче пов'язана з певним ризиком, який може призвести до збитків. Тому постає питання побудови ефективної системи ризик-менеджменту для уникнення та мінімізації можливих ризиків. Проаналізовано кредитно-інвестиційний портфель банків України, визначено його структуру та динаміку. Основною складовою кредитно-інвестиційного портфеля банків України виступають саме кредити, надані фізичним та юридичним особам. Натомість, питома вага інвестицій у цінні папери характеризувалась поступовим зростанням протягом аналізованого періоду. Кредитна та інвестиційна діяльність фактично поєднуються в єдиному кредитно-інвестиційному портфелі банку, тому неможливо надати перевагу кредитуванню чи інвестуванню в системі активних операцій банку. Для визначення загального ризику кредитно-інвестиційної діяльності банків України та їх групування було проведено кластерний аналіз на основі розрахунку основних показників ділової активності банків.

Ключевые слова: риск-менеджмент, кредитный риск, инвестиционный риск, банковские активы, кредитно-инвестиционный портфель, кластерный анализ.

УДК 336.717

<https://doi.org/10.32843/infrastruct37-84>

Коваленко В.В.

д.е.н., професор кафедри
банківської справи

Одеський національний економічний
університет

Грушицька А.І.

студент

Одеський національний економічний
університет

The article deals with the current state and development of credit and investment activity of the banking sector of the economy. Banks' lending and investment activities are inevitably linked to some risk that may lead to losses. Therefore, the question arises of building an effective risk management system to avoid and minimize possible risks. Any system must contain the certain purpose, tasks, principles, functions, objects and subjects of management, methods and tools for achieving the goal. The main economic function of Ukrainian banks in the period of accession to the EU is credit and investment activity of their clients, so the author analyzes the credit and investment portfolio of Ukrainian banks, determines its structure and dynamics. The main component of the credit and investment portfolio of banks of Ukraine is the credits provided to individuals and legal entities. Instead, the share of investments in securities was characterized by a gradual increase over the analyzed period. During the crisis, banking institutions significantly reduced investment in the real economy and shifted to sovereign debt, which ultimately led to increased regulatory capital and reduced reserves. Credit and investment activities are in fact combined in a single credit and investment portfolio of the bank, so it is not possible to favor lending or investing in the system of active operations of the bank. A banking institution changes its focus on investing lending and vice versa due to changes in the level of profitability of operations and the degree of risk to them. To determine the overall risk of credit and investment activity of Ukrainian banks and their grouping, a cluster analysis was performed based on the calculation of the main indicators of banks' business activity. There were 3 groups of banks, characterized by high, medium and low risks of credit and investment activity. The author presents measures to ensure stable credit and investment activity of the bank within the acceptable risk level, and provides a program of implementation of a number of measures in different directions. The stimulation of this area should start with the creation of stable conditions for economic development, which provides a stable regulatory framework and tax regime, support the financial stability of participants in investment projects, as well as the development of a clear mechanism to reduce the risk of bank investment lending.

Key words: risk management, credit risk, investment risk, banking assets, loan and investment portfolio, cluster analysis.

Постановка проблеми. Побудова цілеспрямованої та планомірної системи ризик-менеджменту обумовлена наявністю ризиків у комерційній діяльності банків. У сучасних умовах в банківській сфері зростає значення оцінки й управління ризиками, які бере на себе банк при здійсненні різних операцій. Проблема управління кредитно-інвестиційним ризиком у банку залишається однією з найактуальніших. Економічний досвід свідчить про те, що з часом рівень ризикованості почне зростати

ще більше. Для мінімізації банківських ризиків необхідно визначити чітко сформульовані рекомендації для їх ефективного впровадження, що є результатом проведення наукового дослідження. Тому побудова комплексної системи кредитно-інвестиційного ризик-менеджменту в банках є ключовим фактором забезпечення ефективної кредитно-інвестиційної діяльності банків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблеми формування ефективної

системи ризик-менеджменту кредитно-інвестиційної діяльності банків приділяється значна увага як вітчизняних, так і зарубіжних вчених. Теоретико-методологічні аспекти розвитку системи ризик-менеджменту в банках в своїх наукових працях розглядають такі вчені, як: В. Вітлінський, В. Бобиль, Л. Бойківська, Л. Кльопа, В. Коваленко, А. Старостіна, О. Пернарівський, Л. Примостка, Л. Шустер. Дослідження проблеми кредитно-інвестиційної діяльності банків займаються такі вчені, як: В. Відлацький, О. Дзюблюк, Е. Доллан, В. Зимовець, О. Кузьмак, О. Лаврушин, С. Міщенко, М. Савостьяненко, М. Сулима, К. Тігірбеков, Б. Луців, А. Єпіфанов, Н. Маслак, І. Сало, В. Подчесова, К. Карась, О. Воробйова.

Постановка завдання. Метою дослідження є обґрунтування теоретико-методичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо оцінювання ефективності системи ризик-менеджменту кредитно-інвестиційної діяльності банків України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ризик у загальному розумінні є можливістю настання певної несприятливої події, що призводить до різних втрат (наприклад, одержання фізичної травми, втрата майна, одержання доходів нижче очікуваного рівня та ін.) [1, с. 33].

За етимологією категорія «ризик» завжди пов'язаний, насамперед, з проявом небезпеки або з непевністю у різних сферах господарської діяльності та суспільно-економічного буття. Упродовж тривалого часу поняття ризику часто вживалося як синонім негативних проявів життєвих ситуацій [2, с. 9].

З нашої точки зору, під банківськими ризиками слід розуміти кількісно оцінену ймовірність невідповідності кількісних, просторових та часових параметрів фінансових потоків банку запланованим, яка формується у результаті цілеспрямованої дії або бездіяльності зацікавлених суб'єктів економічних відносин в умовах невизначеності й конфліктності та впливає на їх фінансовий стан та динаміку розвитку.

Кредитно-інвестиційна діяльність банків неминує пов'язана з певним ризиком, який може призвести до збитків. Тому дуже важливим для банку є побудова ефективної системи ризик-менеджменту для уникнення та мінімізації можливих ризиків. Слід зазначити, що будь яка система, повинна містити у собі визначену мету, завдання, принципи, функції, об'єкти та суб'єкти управління, методи та інструменти досягнення поставленої цілі.

Основною економічною функцією банків України в період вступу до ЄС є кредитно-інвестиційна діяльність їх клієнтів, тобто юридичних та фізичних осіб, підприємств та фермерських господарств тощо.

Існують як і відмінні, так і подібні риси між кредитною та інвестиційною діяльністю. Схожість

виражається через те, що саме за допомогою здійснення даних операцій банк отримує найбільший прибуток, та при здійсненні обох видів діяльності, використовує власні, залучені та позикові фінансові ресурси для отримання доходу. Відмінність полягає в тому, що ініціатором інвестиційної операції є сам банк, а кредитної – позичальник, який є клієнтом банку. Друга відмінність кредитної діяльності від інвестиційної – це кількість кредиторів, оскільки при інвестуванні їх може бути досить багато, а при кредитуванні, в основному, один кредитор, яким є сам банк [7].

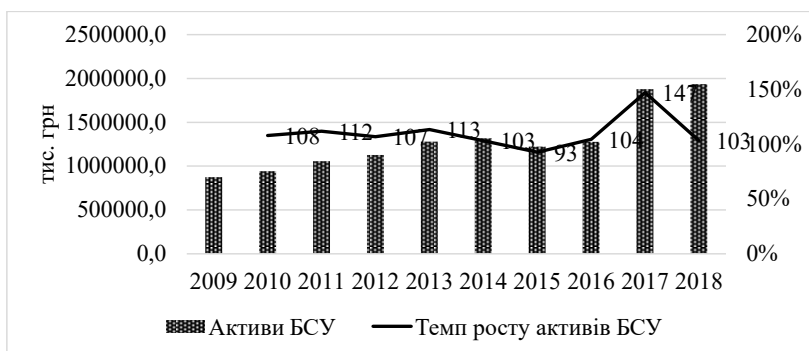
Кредитна та інвестиційна діяльність фактично поєднуються між собою в єдиному кредитно-інвестиційному портфелі банку, тому неможливо надати перевагу кредитуванню чи інвестуванню в системі активних операцій банку. Банківська установа може надавати перевагу як і кредитуванню, так й інвестуванню через зміну рівня прибутковості (рентабельності) операцій та ступеня ризику за ними. Через розрахункові, поточні рахунки, депозитні вклади, депозитні й ощадні сертифікати, банківські векселі та їх акцепт, використання інших різноманітних грошово-кредитних і фінансових інструментів залучення коштів банки як інвестиційні посередники акумулюють великі суми тимчасово вільних грошових капіталів господарств і грошові вклади населення. Усе це свідчить про великий інвестиційний попит банківської установи на вільні грошові ресурси. Основною передумовою розвитку інвестиційного потенціалу банку і банківської системи в цілому є саме створення таких фінансових фондів.

Від того, наскільки добре банки впроваджують свої кредитно-інвестиційні функції, багато в чому залежить фінансовий стан областей України, що ними обслуговуються. Кредитно-інвестиційна діяльність становить близько 70% всіх активів банку, що забезпечує його дохід [6, с. 436].

Вітчизняні банки мають ще незначний досвід у здійсненні кредитно-інвестиційної діяльності, але з кожним роком обсяги цих операцій зростає (рис. 1). Як видно з графіку, динаміка активів банківського сектору економіки має тенденцію до збільшення. У 2018 році порівняно з 2017 роком банківські активи зросли на 3 п. п. та склали 1934,7 млн. грн.

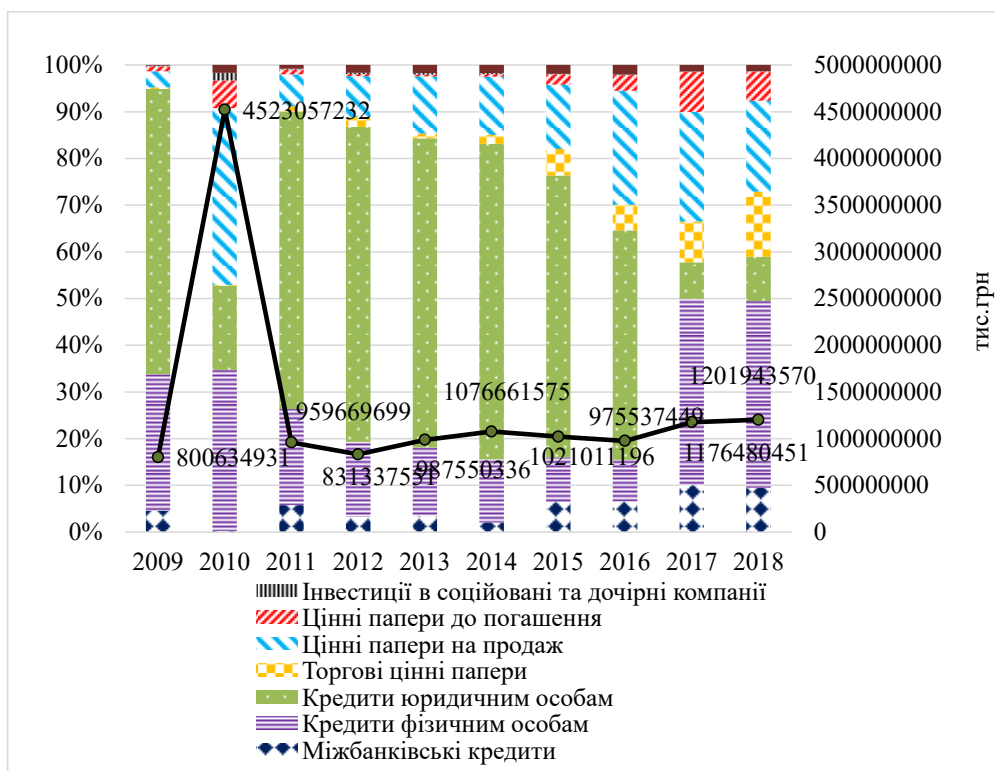
Останнім часом банківські установи у період кризи значно скорочують інвестиції в реальний сектор економіки та спрямовують свої вкладення в державні боргові зобов'язання. Така стратегія інвестування дала змогу збільшити регулятивний капітал та зменшити резерви.

Сукупність здійснених банком інвестицій та усіх наданих позик за певний період часу для отримання прибутку, соціального ефекту чи інших цілей знаходить своє відображення в кредитно-інвестиційному портфелі банку.

Рис. 1. Динаміка активів банків України за період 2009-2018 роки (станом на 31.12)

Джерело: розраховано за даними НБУ [8]

Рис. 2. Кредитно-інвестиційний портфель банків України за 2009-2018 рік (станом на 31.12)

Джерело: розраховано за даними НБУ [8]

Розглянемо кредитно-інвестиційний портфель банків України, його структуру та динаміку (рис. 2).

Розглядаючи загалом кредитно-інвестиційну діяльність банків України, слід зазначити, що інвестиційний ринок сьогодні перебуває ще на стадії свого формування, тому серед активних операцій банківського сектору переважають саме кредитні операції (кредити юридичним та фізичним особам). Як видно із графіку, динаміка кредитно-інвестиційного портфелю БСУ має тенденцію до збільшення. Так, станом на 01.01.2019 року кредитно-інвестиційний портфель банківського сектору України становить 1201,9 млрд. грн.

Аналізуючи наведені статистичні дані, варто відзначити, що обсяги кредитно-інвестиційного портфелю банків України досягають найбільшого значення станом на кінець 2010 р., після чого можемо спостерігати поступове зниження цього показника. Така тенденція свідчить про спад інвестиційної активності банківських установ за аналізований період. Виділимо основні причини стримування інвестиційної діяльності банків: невідповідність строків ресурсної бази та інвестиційних проектів (на сьогодні короткострокові ресурси становлять значну частку в структурі пасивів банку, тоді як здійснення інвестицій перед-

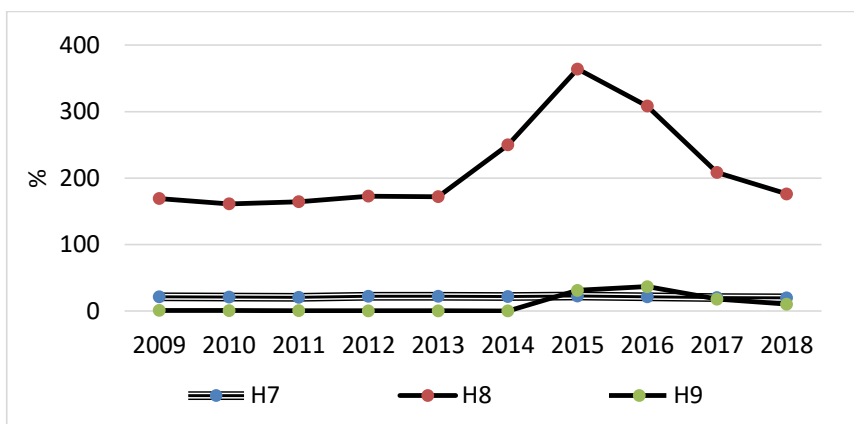
бачає довгостроковий характер); низький рівень платоспроможності позичальників (суб'єкти господарювання не завжди надають достатні гарантії щодо повернення отриманих кредитів); відсутність дієвих стимулів банківського інвестиційного кредитування державою [7, с. 344].

Дані рис. 2 свідчать, що основною складовою кредитно-інвестиційного портфеля банків України виступають саме кредити, надані фізичним та юридичним особам (у тому числі й інвестиційного характеру). Однак при цьому протягом аналізованого періоду відбулися досить значні зміни у співвідношенні двох інших компонентів. Так, частка міжбанківських кредитів станом на 31.12.2014 р. досягла мінімального рівня протягом досліджуваного періоду, що в даному контексті є позитивним фактором, оскільки даний вид кредитування не передбачає прямого впливу на забезпечення реального сектора економіки інвестиційними ресурсами, маючи лише опосередковане значення у процесах перерозподілу коштів між

банківськими установами [7, с. 345]. Натомість, питома вага інвестицій у цінні папери характеризувалась поступовим зростанням протягом аналізованого періоду, що, однак, може свідчити як про збільшення обсягів інвестицій у цінні папери юридичних осіб, так і про політику банків щодо управління ризиками діяльності шляхом купівлі цінних паперів, емітованих державою.

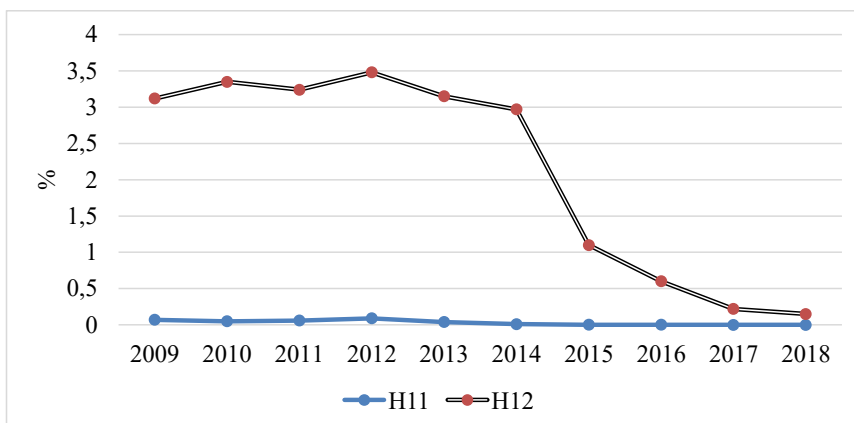
Національний банк України постійно веде нагляд за дотриманням банками встановлених економічних нормативів. Тому розглянемо динаміку економічних нормативів кредитного та інвестиційного ризиків банків України, що представлено на рис. 3 та рис. 4.

Як видно з графіку, загалом нормативи кредитного ризику дотримуються українськими банками, окрім Н9 – норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (не більше 25 відсотків) – у 2015 та 2016 роках цей показник перевищує нормативне значення, що свідчить про наявний високий кре-

Рис. 3. Динаміка економічних нормативів кредитного ризику банків України за період 2009-2018 років (станом на 31.12)

Джерело: розраховано за даними НБУ [8]

Рис. 4. Динаміка економічних нормативів інвестиційного ризику банків України за період 2009-2018 років (станом на 31.12)

Джерело: розраховано за даними НБУ [8]

дитний ризик, який приходиться на пов'язаних з банками осіб.

Загалом, з графіку помітна тенденція до зменшення показника Н8 – норматив великих кредитних ризиків (не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу) у після кризовий період. В той час показники Н7 – норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (не більше 25 %) залишилися майже незмінними, постійно перебуваючи на одному й тому ж рівні. Отже, станом на 31.12.2018 року Н7 (норматив максимального розміру кредитного ризику) становив 18,83%, Н8 (норматив великих кредитних ризиків) – 176,23%, Н9 (норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними банком особами) – 10,41%.

Як видно з рисунку, показники економічних нормативів інвестиційних ризиків банками України виконуються. Але такі низькі значення ще раз підкреслюють нерозвиненість інвестиційного ринку в Україні та свідчать про потребу в його подальшому розвитку.

Для аналізу загального ризику кредитно-інвестиційної діяльності банківського сектору економіки України та розподілу банківських установ за рівнем ризику, нами був проведений кластерний аналіз за допомогою програмного пакету Statistica (табл. 1).

Кластер 1 характеризується високим рівнем ризику кредитно-інвестиційної діяльності банків України, так як фактичні значення розрахованих показників значно відхиляються від оптимальних. Як видно з табличних даних середнє значення коефіцієнту кредитної активності не досягає рекомендованого, при цьому коефіцієнт інвестиційної активності значно перевищує оптимальне зна-

чення, що свідчить про незбалансовану структуру банківських активів та високий ризик кредитно-інвестиційної діяльності. До першого кластеру потрапили такі банки: АТ «Сіті Банк», АТ «Правекс Банк», АТ «Кредит Європа Банк», АТ «БТА Банк», АТ «Кредит Європа Банк», ПуАТ «КБ «АкордБанк», АТ «Місто Банк», АТ «Перший інвестиційний банк», АТ «Кристал Банк», АТ «Банк Авангард», АТ «РВС Банк», АТ «Банк ¾», АТ «Альтбанк», АТ «Скай Банк», ПрАТ «Банк Фамільний», АТ «Банк Траст-Капітал» та АТ «Альпарі Банк».

До кластеру 2 із середнім рівнем ризику кредитно-інвестиційної діяльності потрапили наступні банки: АТ КБ «Приватбанк», АТ «Ощадбанк», АТ «Укресімбанк», АБ «Укргазбанк», АТ «Сбербанк», АТ «Укрсіббанк», ПАТ «Промінвестбанк», АТ «Укрсоцбанк», АТ «Банк Кредит Дніпро», ПАТ «МТБ Банк», АКБ «Індустріал Банк», АБ «Кліринговий Дім», АТ «Полтава-банк», АТ АКБ «Аркада», АТ «Комінвестбанк», АТ «Банк Січ», АТ «Укрбудінвестбанк», ПАТ «Банк «Український капітал», АТ «Юнекс Банк», АТ «Асвіо Банк» та АТ «Оксі Банк». Як видно з табличних даних, дана група банків веде більш зважену політику щодо розміщення вільних коштів, тому загальний ризик кредитно-інвестиційної діяльності банків кластеру 2 характеризується як помірний.

До кластеру 3, що характеризується низьким ризиком провадження кредитно-інвестиційної діяльності потрапило 37 банків, серед яких: АТ «Райффайзен Банк Аваль», АТ «Альфа-Банк», АТ «ОТП Банк», АТ «Креді Агріколь Банк», АТ «Прокредит Банк», АТ «Кредобанк», АТ «Піреус Банк», АТ «Кредитінвест банк», АТ «ПУМБ», Акціонерний банк «Південний», АТ «Таскомбанк», АТ «Універсал Банк», ПАТ «Банк Восток» та ін.

Таблиця 1

Характеристика банків за кластерами (показники у % від активів) станом на 01.10.2019 р.*

Кластери		Коеф. кредитної активності (65-75%)	Коеф. інвестиційної активності (25-35%)	Коеф. дохідності активів (більше або дорівнює 12%)	Рентабельність активів (більше або дорівнює 1%)	Коефіцієнт процентного доходу (9-10%)
Кластер 1 – банки з високим рівнем ризику	X сер.	21,34	45,91	10,77	1,31	7,16
	U	10,24	11,63	7,06	3,26	2,05
	D	1,05	1,35	0,5	0,11	0,04
Кластер 2 – банки з середнім рівнем ризику	X сер.	39,24	17,51	7,45	0,69	6,11
	U	9,89	9,06	3,55	1,96	2,21
	D	0,98	0,82	0,13	0,04	0,05
Кластер 3 – банки з низьким рівнем ризику	X сер.	56,87	10,51	9,72	2,16	9,72
	U	9,58	6,00	4,42	1,26	2,95
	D	0,92	0,36	0,20	0,02	0,09

*X сер. – середнє значення; U – стандартне відхилення; D – дисперсія

Отже, з проведеного аналізу ризиків кредитно-інвестиційної діяльності українських банків, можна побачити, що на сьогоднішній день не кожен банк в змозі побудувати ефективну систему ризик-менеджменту.

На основі вище вказаної інформації та використовуючи експертний метод «дерева цілей (рішень)» пропонуємо такі заходи щодо забезпечення стабільної кредитно-інвестиційної діяльності банку в межах допустимого рівня ризику (рис. 5).

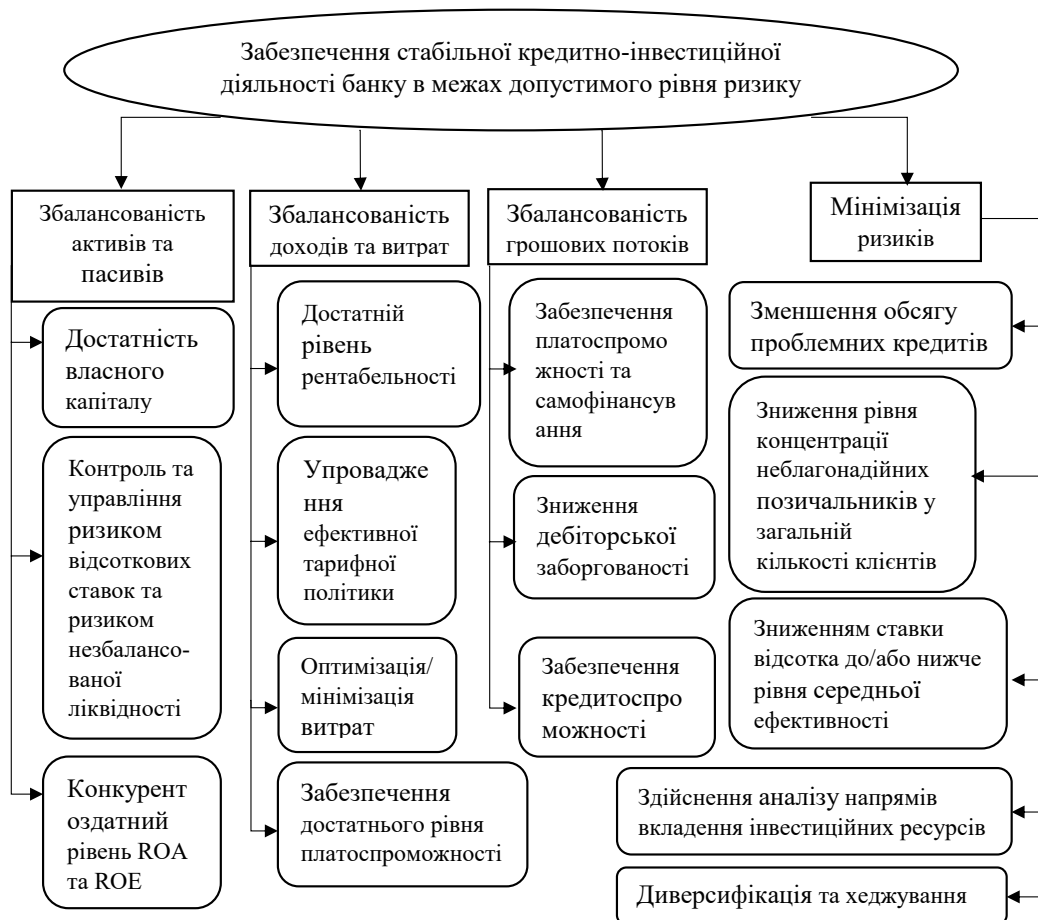
Отже, для стабільної кредитно-інвестиційної діяльності банку в межах допустимого рівня ризику потрібно забезпечити збалансованість активів та пасивів, збалансованість доходів і витрат, збалансованість грошових потоків та обрати основні методи мінімізації ризиків.

Для мінімізації кредитних й інвестиційних ризиків комерційних банків необхідно створення ефективною і послідовною системи управління ризиками з використанням методів та інструментів, спрямованих на зниження ймовірності виникнення ризиків в банківській діяльності.

З метою розкриття наявного потенціалу банків у сфері кредитно-інвестиційного потенціалу в

умовах фінансової системи України доцільним є впровадження низки заходів за такими напрямками [6,7]: розробка моделі оцінки ризиків кредитно-інвестиційної діяльності, яка дасть змогу оптимізувати співвідношення «ціна – ризик» під час встановлення ставки відсотка банками на даний вид послуг; удосконалення законодавчої та нормативно-правової бази, що забезпечить формування стійкого механізму співпраці банків і підприємств в процесі надання інвестицій; реалізація державної програми підтримки національних інвесторів; розробка заходів зі стимулювання вкладення заощаджень суб'єктів економіки до інвестиційних проектів (для інституційних інвесторів), а також довгострокових депозитів (для фізичних осіб), що дасть змогу сформувати необхідну ресурсну базу кредитно-інвестиційної діяльності; впровадження державної підтримки та гарантії фінансової стійкості підприємств, які реалізують інвестиційні проекти, що сприятиме зниженню рівня ризиків інвестиційних кредитів банків та, відповідно, відсоткової ставки за ними, що забезпечить зростання їх обсягу.

Висновки з проведеного дослідження. Кредитно-інвестиційна діяльність банків є важливим

Рис. 5. «Дерево цілей» ризик-менеджменту кредитно-інвестиційної діяльності комерційного банку

Джерело: власна розробка авторів

джерелом розвитку реального сектору економіки країни. Однак стан банківської кредитно-інвестиційної діяльності в Україні за останні роки свідчить про недостатній рівень його розвитку. Кредитно-інвестиційна діяльність банків є важливим джерелом розвитку реального сектора економіки, забезпечуючи тісний зв'язок між секторами юридичних осіб, фізичних осіб і банківських установ. Однак проведене дослідження стану банківського інвестиційного кредитування в останні роки свідчить про недостатній рівень розвитку даної сфери.

Розглянувши заходи, які дозволяють підвищити масштаби кредитно-інвестиційної діяльності банків, варто зазначити, що, передусім, стимулювання даної сфери слід розпочати зі створення стабільних умов розвитку економіки через побудову стійкої нормативно-правової бази та режиму оподаткування, підтримку фінансової стійкості учасників інвестиційних проектів, а також розробку чіткого механізму зниження ризикованості банківського інвестиційного кредитування. Для перспектив подальших досліджень актуальним є вдосконалення механізму інвестиційного банківського кредитування та розвиток моделей оцінки ризиків інвестиційних проектів для різних учасників.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Криклій О. А., Маслак Н. Г., Пожар О. М. та ін. Банківський менеджмент: питання теорії та практики. Монографія. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ». 2011. 152 с.
2. Єпіфанов А. О., Васильєва Т. А., Козьменко С. М. та ін. Управління ризиками банків: монографія у 2 томах. Т. 1: Управління ризиками базових банківських операцій. За ред. д-ра екон. наук, проф. А. О. Єпіфанова і д-ра екон. наук, проф. Т. А. Васильєвої. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ». 2012. 283 с.
3. Коваленко В. В. Система ризик-менеджменту в банках: теоретичні та методологічні аспекти: монографія. За ред. В. В. Коваленко. Одеса: ОНЕУ, 2017. 304 с.
4. Довгань Ж. М. Менеджмент у банку. Підручник. Тернопіль :Економічна думка. 2017. 512 с.
5. Тимків А. О. Становлення ризик-менеджменту в інвестиційній діяльності комерційних банків в Україні. Наукові записки. Серія «Економіка». Випуск 17. 2011. С. 398-404.
6. Алескерова Ю. В. Кредитно-інвестиційна діяльність банків України. Глобальні та національні проблеми економіки. Випуск 18. 2018. С. 436-438.
7. Колодієв О. М., Власенко Н. М. Кредитно-інвестиційна діяльність банків України: сучасний стан і перспективи розвитку. Бізнес-інформ. Випуск 11. 2013. С. 342-347.
8. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://www.bank.gov.ua>. (дата звернення: 15.11.2019).

REFERENCES:

1. Kryklii O. A., Maslak N. H., Pozhar O. M. (2011) Bankivskyi menedzhment: pytannia teorii ta praktyky. Monohrafiia [Banking management: theory and practice. Monograph]. Sumy : DVNZ "UABS NBU". (in Ukrainian)
2. Yepifanov A. O., Vasyliieva T. A., Kozmenko S. M. (2012) Upravlinnia ryzykamy bankiv: monohrafiia u 2 tomakh. T. 1: Upravlinnia ryzykamy bazovykh bankivskykh operatsii [Bank Risk Management: 2-volume monograph. Volume 1: Risk Management of Basic Banking Operations]. Sumy : DVNZ "UABS NBU". (in Ukrainian)
3. Kovalenko V. V. (2017) Systema ryzyk-menedzhmentu v bankakh: teoretychni ta metodolohichni aspekty [The system of risk management in banks: theoretical and methodological aspects]. Odesa: ONEU. (in Ukrainian)
4. Dovhan Zh. M. (2017) Menedzhment u banku. Pidruchnyk [Management in the Bank]. Ternopil : Ekonomichna dumka. (in Ukrainian)
5. Tymkiv A. O. (2011) Stanovlennia ryzyk-menedzhmentu v investytsiinii diialnosti komertsiiykh bankiv v Ukraini [Formation of risk management in investment activity of commercial banks in Ukraine]. *Naukovi zapysky. Seriiia "Ekonomika" – Scientific notes. Economy series*, no. 17, pp. 398-404.
6. Aleskerova Yu. V. (2018) Kredytно-investytsiina diialnist bankiv Ukrainy [Credit-investment activity of banks of Ukraine]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky – Global and national problems of economy*, no. 18, pp. 436-438.
7. Kolodiziev O. M., Vlasenko N. M. (2013) Kredytно-investytsiina diialnist bankiv Ukrainy: suchasnyi stan i perspektyvy rozvytku [Credit-investment activity of Ukrainian banks: current state and prospects for development]. *Biznes-inform – Business information*, no. 11, pp. 342-347.
8. Ofitsiynyi sait Natsionalnoho banku Ukrainy [The official site of the National Bank of Ukraine]. Available at: <https://www.bank.gov.ua> (accessed 15 November 2019).

Kovalenko Victoria Doctor of Economics Sciences, Professor,
Professor of the Department of Banking
Odessa National University of Economics**Hrushytska Alina**Student
Odessa National University of Economics

RISK-MANAGEMENT SYSTEM OF CREDIT-INVESTMENT ACTIVITIES IN BANKS

The purpose of the article. The presence of risks in the commercial activities of banks requires a purposeful and systematic risk management system. In today's banking context, the importance of risk assessment and risk management for different operations is increasing. The problem of managing credit and investment risk in the bank remains one of the most pressing. Therefore, the construction of a comprehensive system of credit and investment risk management in banks is one of the main components of ensuring effective credit activity of banks.

The purpose of the study is to analyze and evaluate the risk management system of credit and investment activity of banks of Ukraine.

Methodology. On the basis of a systematic approach, the main provisions for building a risk management system of credit and investment activity were determined. Economic and mathematical methods of research are used to assess and analyze the risk of credit and investment activity of Ukrainian banks.

Results. Credit and investment activities are in fact combined in a single credit and investment portfolio of the bank, so it is not possible to favor lending or investing in the system of active operations of the bank. A banking institution changes its focus on investing lending and vice versa due to changes in the level of profitability (profitability) of operations and the degree of risk to them.

The main component of the credit and investment portfolio of Ukrainian banks is the credits provided to individuals and legal entities (including investment ones). However, during the analyzed period, quite significant changes occurred in the ratio of the other two components. Instead, the share of investments in securities was characterized by a gradual increase over the analyzed period, which, however, may indicate both an increase in the volume of investments in securities of legal entities and a policy of banks to manage the risk of activity through the purchase of securities issued by the state.

To analyze the overall risk of credit and investment activity of the Ukrainian banking sector and the distribution of banking institutions by risk level, we conducted a cluster analysis using Statistica software package. There were 3 groups of banks characterized by high, medium and low risks of credit and investment activity.

Practical implications. There is a need to evaluate credit and investment activity to minimize the risks involved and to improve the balance of the bank's credit and investment portfolio. For the prospect of further research improvement of the investment mechanism is urgent bank lending and the development of valuation models risks of investment projects for different participants.

Value/originality. In our work, we have identified the main measures to ensure stable lending and investment activities of the bank within the acceptable level of risk, provided a program of implementation of a number of measures in different directions. In order to minimize credit and investment risks of commercial banks, it is necessary to create an effective and consistent risk management system using methods and tools aimed at reducing the likelihood of risks arising in banking.